

לקחה מזוב

יצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעדיכת הרב מנשה צדקה שליט"א

התשס"ח פרשת וארא

הדלקת נרות שבת ניו יורק 4:23
 מוצאי שבת 5:53
 סוק"ש מג"א 9:06
 סוק"ש גר"א 9:42
 חצות 12:02

שבת מברכין חודש שבט
 יום שלישי שעה 7 22 דקות 4 חלקים
 ר"ח ביום שלישי

פנינים לפרשה

אהרן, שהוא היי במקומם של בני ישראל. (שפ"א)

הן בני ישראל לא שמעו אלי – שהם קצרי רוח משעבודם ובאתי להבטיח להם גאולה משעבודם, ואף על פי כן לא שמעו אלי. (ספר השרשים)

ואני ערל שפתים – באותה שעה נדעזעו כל הבריות שבעולם, אמרו, משה שעתיד לדבר עם השכינה ולבאר כל דבר וכל אות שבתורה בשבעים לשון, הוא אומר לפני הקב"ה ואני ערל שפתים, אנו על אחת כמה וכמה. ובשביל שאמר ואני ערל שפתים, זכה לבסוף לומר אנכי עומד בין ד' וביניכם. (אותיות דר"ע)

ואני ערל שפתים – יהי לי פה סתום להמליץ על ישראל לפני פרעה אחרי שגם בני ישראל לא שמעו עלי. (ישמח משה)

"וידבר ד' אל משה ואל אהרן, ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים, להוציא את בני ישראל מארץ מצרים" (א, יג)

ויצום אל בני ישראל – שישבלו הן את קוצר רוחם, שבכל מכה ומכה ביקשו להיגאל תיכף ומשה רבנו ע"ה אמר להם שלא הגיע הזמן, וכן את חוסר אמונתם לסבול, כיון שהם בצער. ואל פרעה מלך מצרים. לחלוק לו כבוד ואף על פי שלא שמע לדבריו, כי מלך הוא וצריך לכבודו. (מהרי"ל דיסקין)

ויצום אל בני ישראל – אמר להם אל תהיו קורין לבני מורין (מורין טפשים) וכיון שהקניטוהו על מי מריבה אמר להם משה שמעו נא המורים, אמר לו הקב"ה צויתי אתכם ואמרתם לכם אל תקראו לבני מורין וכיון שקראתם להם מורים אין פקח מהלך עם שוטה, לכן לא תביאו את העם הזה וכו'. (פסיקתא דר"כ)

"אלה ראשי בית אבותם, בני ראובן בכור ישראל חנוך ופלוה, חצרון וכרמי. אלה משפחות ראובן" (ו, יד)

אלה ראשי בית אבותם – ומונה רק את ראובן ושמעון, מלבד לוי, שבא לייחס את משה ואהרן, שראובן על שם הראי ושמעון על שם השמיעה, שהם מבררים ראיית ושמיעת כלל ישראל שהוא רק לדבר מצוה. (ר"צ הכהן)

הארץ שנים (יהושע וכלב) מששים ריבוא, אף ביציאת מצרים כך, כי שנים מובחרים יכולים להאיר לששים ריבוא. (משך חכמה)

ולקחתי אתכם לי לעם – ומצינו לשון זה אצל אברהם אבינו ע"ה יוקח נא מעט מים, שחשדם שמשתחווים לאבק רגליהם ורצה להרחיקם מע"ז על ידי פיוס, שנתן להם לאכול ולשתות ואחר כך אמר להם לברך על מזונם, וכן גם כאן ולקחתי אתכם לי לעם על ידי פיוס דברים ונסים הרבה שיעשה להם. (שערי שמחה)

ולקחתי אתכם לי לעם – והיתה אז בחינת גרות לכל כלל ישראל, וכשאדם עומד להתגייר מתגברת בו אחיזת החיצונים שאינם מניחים לו לצאת משליטתם וזקוק הוא לקבלת מצוות ומילה וטבילה ובעזרתם הוא מתגבר על החיצונים שלא יהי להם אחיזה בו ויוכל להיות יהודי. (נתיבות שלום)

"והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אותה לאברהם, ליצחק וליעקב, ונתתי אותה לכם מורשה אני ד'" (ו, ח)

אותה לכם מורשה – ראשי תיבות אלם, בזכות אברהם שעשה עצמו אלם כשאמר לו הקב"ה קח נא את בנך, ולא השיב לו אתמול אמרת לי כי ביצחק ייקרא לך זרע, יצחק עשה עצמו אלם בשעת העקידה, יעקב עשה עצמו אלם כשנע המלאך בכף ירכו, ולא אמר לקב"ה הרי הבטחתי ושמרתיך בכל אשר תלך. זהו שאמר הכתוב למנצח על יונת אלם רחוקים, יונה זו כנסת ישראל, יונתי תמתי, אלם הם אברהם יצחק ויעקב. (רבנו אפרים)

לכם מורשה – שלכם היא אפילו בשעה שאינם בארצכם. (משמע שירושה פירושה שאדמה זו הגיעה למחזיק בה בירושה ומורשה פירושה שאדמה זו שייכת לפלוני. ואף על פי שאינה בידו. בין מאונס ובין מרצון). (נצי"ב)

"וידבר משה לפני ד' לאמר, הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה, ואני ערל שפתים" (ו, יב)

הן בני ישראל לא שמעו אלי – ובגלל זה אני ערל שפתים. ואיך ישמעני פרעה. והרי זה קל וחומר ששחרו בצדו, לא שמעו בגלל קוצר רוחם, אלא שפרעה ישמע רק אם בני ישראל ישמעו תחילה ובגלל זה צירף הקב"ה אליו את

"וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ד'" (ו, ב)

וידבר אלקים – דיבר אתו משפט על שהיקשה לדבר. רש"י. כל דיבור הוא לשון קשה. דיבר האיש... אתנו קשות, ואין כונתם לומר שבכל מקום דיבור הוא לשון קשה שהרי מצינו וידבר על לב הנערה, וודאי לא דיבר דברים קשים, אבל כונתם שלשון דיבור משמש תמיד להפגת הענין, בין בלשון ובין בלשון רבה. (הכוה"ק)

וידבר אלקים אני ד' – דיבור משמעו לשון קשה ואלקים הוא דין ודי' רחמים. העולם נברא במידת הדין, בראשית ברא אלקים, ולפי מידת הדין צריך הי' משה לינעש על דבריו כנגד ד', אולם היות והקב"ה צירף לקיום העולם מידת הרחמים נהג כאן כלפי משה רבנו ע"ה מידת הרחמים. (נצי"ב)

וידבר אלקים... אני ד' – משה טען לפני הקב"ה למה הרעות... למה זה שלחתי, אם הגיע זמן גאולתם למה הוכבד שעבודם, ואם טרם הגיע למה זה שלחתי, אמר לו הקב"ה לא דרכי דרכיך. אני פועל רחמים ודין כאחד וזהו וידבר אלקים דין. אני ד' רחמים. (מגיד חדש)

"וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בא-ל שדי, ושמי ד' לא נודעתי להם" (א, ו)

בא-ל שדי – ההבטחה לאבות היתה על דרך הטבע, והגאולה תהי' מחוץ לדרך הטבע. (מהרי"ל דיסקין)

ושמי ד' לא נודעתי להם – בפשטות מצינו שם ד' אצל האבות ושם שדי מעט מאד, אלא שהכונה היא לדברי תורה, וכנאמר כי שם ד' אקרא הבו גודל לאלקיני, ודרשו מזה ברכת התורה, ואברהם אבינו ע"ה נצטוה במצוה אחת במילה, ומצוה זו שורשה א-ל שדי, ושמי ד', שורש כל מצוות התורה, לא נודעתי להם. (ר"צ הכהן)

"ולקחתי אתכם לי לעם, והייתי לכם לאלקים, וידעתם כי אני ד' אלקיכם, המוציא אתכם מתחת סיבלות מצרים" (ו, ז)

ולקחתי אתכם לי לעם – ואחר כך נאמר והבאתי אתכם אל הארץ, ואמרו, מה בביתא

"ואלה שמות בני לוי לתולדותם, גרשון וקהת ומררי. ושני חיי לוי שבע ושלושים ומאת שנה" (ו, טז)
ואלה שמות בני לוי – ולא אמר אלה שמות ראובן ושמעון כי שבת לוי לא היה בגלות ורצה להשתתף בצרת הצבור וקרא לבניו על שם הגלות, גרשון כי גרים הם, קהת על שם שקחו שיניהם של ישראל מררי על שם וימררו את חייהם. ומכאן ילמד אדם להתתף בצער בצער הצבור אף על פי שאין הצרה נוגעת לו. וכן אמר הקב"ה למשה אהי אשר אהי, אהי עמם בגלותם. (שלי"ה)

ושני חיי לוי – ולא מנה לפני כן שני חיי ראובן ושמעון, כאומר מצאתי איש כלכלי, ראוי שיצאו ממנו מלך וכהן. (אברבנאל)

"ויקח עמרם את יוכבד דודתו לו לאשה, ותלד לו את אהרן ואת משה. ושני חיי עמרם שבע ושלושים ומאת שנה" (ו, כ)
את יוכבד דודתו לו לאשה – ומה שמשא יצא מנישואין שנאסרו אחר כך בתורה, לפי שאין מעמידין פרנס על הצבור אלא אם כן קופה של שרצים תלויה לו מאחוריו, פן יתגאה על הצבור. ולכן יצא דוד מרות המואבי. (חזקוני)

לו לאשה – ומאחר שבא משה מאיסורי ערוה, לכן לא זכה להיכנס לארץ ישראל. (עטרה מאמרות)

"ואלעזר בן אהרון לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה, ותלד לו את פנחס. אלה ראשי אבות הלויים למשפחותם" (ו, כה)
ואלעזר.. לקח לו מבנות פוטיאל – הזכיר ליקוחי אלעזר ליחס את פנחס שזכה לכהונה ברית עולם. מבנות פוטיאל, אם היו פוטיאל שם איש אין טעם להזכיר שם איש שלא ידענו מי הוא, על כן דרשו רבותינו מבנות יוסף שפיטפט ביצרו ובנות יתרו שפיטטם עגלים לע"ז, והוזכרו לשבח שזכו בצדקתם לכהונת עולם, או שהיו פוטיאל נכבד וידוע בדורו, והוזכר לשבח. (רמב"ן)

"הוא אהרן ומשה, אשר אמר ד' להם הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים, על צבאותם" (ו, כו)
הוא אהרן ומשה – הקדים את אהרן הגדול בשנים, וכשתוב הוא משה ואהרן, הקדים את משה הגדול בנבואה. וכן הקדים את יהושע כלכל, שהוא גדול ממנו בנבואה, והקדים כלב ליהושע, שהוא גדול ממנו ביחוס. (ר' בחיי)

הוא אהרן ומשה – מלמד ששניהם שקולים. מדרש, והרי אמרו שאין פרצופיהם ודעותיהם שוות, אלא, אדם המחשיב עצמו שונה מחבירו אך משה ואהרן שאמרו ונחנו מה, שקולים כאחד. (הרבי מלובלין)

הוא אהרן ומשה – ולהלן הוא אומר הוא משה ואהרן. ללמד ששקולים הם. רש"י. ופירושו שמשא הי גדול מאהרן בעונה ואהרן הי גדול ממשה ברדיפת השלום, ולמה? הנה הרמב"ם בהלכות דעות אומר שאדם צריך ללכת בדרך האמצעי, אבל אם חטא, או חושש שמא יחטא במידה כלשהי מותר לו

ללכת במידה ההיא עד הקצה האחרון, והנה משה רבנו ע"ה הי גדול הנביאים, ונתירא שמא יפול ברשת הגאווה ולכן תפס במידת העונה עד הקצה האחרון, ואהרן הי נביא לפני משה ונלקחה ממנו גדלות זו וניתנה למשה וחשש פן יפול במחלוקת עם משה, לכן אחז במידת השלום בקיצוניות אבל במידת העונה הלך בדרך ממוצעת. (תש"ר)

"ראה נתתיך אלהים לפרעה, ואהרן אחיך יה' נביאך" (ז, א)
ראה נתתיך – קיבלתי בקשתך שלא תדבר אל פרעה אך לא מטעמך, שהשפלת עצמך הן אני ערל שפתיים ואיך ישמע אלי פרעה, אלא מפני שפרעה אינו ראוי שישמע מפניך, ונתקיים במשה כל המשפיל עצמו הקב"ה מגביהו (נצי"ב)

נתתיך אלהים לפרעה – וברש"י שופט ורודה, שהמכות באו על המצריים לא כדי שישלחו את ישראל אלא לקיים הנאמר לאברהם אבינו ע"ה וגם את הגוי אשר יעבורו דן אנכי. (הגר"ז)

"ואני אקשה את לב פרעה והרביתי את אותותי ואת מופתי בארץ מצרים" (ז, ג)
ואני אקשה את לב פרעה – מידה כנגד מידה (ר' בחיי)

ואני אקשה את לב פרעה – אקשה, קשיים וצרות אכניס ללבו של פרעה על ידי אותותי ומופתי שארבה בארץ מצרים. (הכהן"ק)

ואני אקשה את לב פרעה – והרי אין הקב"ה בא בטרוניו עם בריותיו, אלא שפרעה לא חזר בתשובה בגלל המכות ורק הפחד בלבד הוא שהגיעו להניח לרגע לישראל, ועם עבור הפחד חזר בו. והקב"ה נתן בו כח לעמוד בפני הפחד. מה שאין כן ישראל הדמויים לזית ששמנו אצור בתוכו ועל ידי הכחישה מוציאין השמן מן הזית, כך מביאין יסורין את ישראל ליד תשובה. (בית הלוי)

ואני אקשה את לב פרעה – ולמה, כי הי שולחם מכובד המכות ולא בשביל לעשות רצון בוראו, לכן היקשה ד' את רוחו למען ספר שמו.

ואני אקשה את לב פרעה. בחמש המכות הראשונות התגבר פרעה מכח בחירתו אך בחמש האחרונות, וכן בטביעה בים סוף, נאמר ויחזק ד'. ונאמר ואני אקשה את לב פרעה למען רבות מופתי בארץ מצרים, בגלל שהסכים לשלוח את ישראל לא לכבוד ד' אלא בגלל כובד המכות. והיות שהגירות שגזר על ישראל לא היו בגלל גזירת בין הבתרים בלבד, אלא ברשעו גזר, לכן נמנעה ממנו הבחירה. (רמב"ן)

ואני אקשה את לב פרעה – לפי שחטא מעצמו תחילה, והרע לישראל הגרים בארצו, ניתן הדין למנוע ממנו תשובה עד שניפרע ממנו. (רמב"ם ה' תשובה)

ואני אקשה את לב פרעה – לא נלקחה ממנו בחירה לחזור בתשובה ורק נלקח ממנו הסיוע מן השמים לחזור בתשובה. וזאת היתה גם כן טעותו של חר ששמע שובו בניס

שובבים חוץ מאחד, לא ניטלה ממנו בחירה לחזור בתשובה ורק הודיעוהו מן השמים שלא יסייעוהו. (ח"ח ע"ה"ת)

"ואני אקשה את לב פרעה והרביתי את אותותי ואת מופתי בארץ מצרים" (ז, ג)
והרביתי את אותותי ואת מופתי – אות לא מוכרח להיות דבר יוצא מדרך הטבע אלא שהוא סימן אל דבר אחר, מופת הוא דבר זר ומפליא, הפיכת הנחש למטה הי אצל פרעה מופת ואצל בני ישראל אות, שהם האמינו בדי וידעו שיכול הוא לשנות הטבע וזה הי להם רק אות שמשה רבנו ע"ה הוא שליח ד'. (מלבי"ם)

"ולא ישמע אליכם פרעה, ונתתי את ידי במצרים והוצאתי את צבאותי, את עמי בני ישראל, מארץ מצרים בשבטים גדולים" (ז, ד)
ולא ישמע אליכם פרעה – לא ירצה לשמוע אותכם יותר, וזה הי כאשר אמר פרעה למשה לא תוסף לראות פני. ונתתי את ידי במצרים. זו מכת בכורות, שהיתה כביכול על ידי הקב"ה בעצמו, וזהו שאמר לו משה כן דברת לא אוסיף עוד ראות פניך, כי לפני המכה הראשונה נאמר לו שכאשר פרעה לא ירצה לשמוע יותר תבוא המכה האחרונה. (אוה"ח)

ונתתי את ידי במצרים והוצאתי... את עמי – האותות באו להוכיח שדי מנהיג את העולם ואין טבע. ועל ידי זה אוציא את עמי מתוך טומאת מצרים לדיעת ד'. (משך חכמה)

"ויאמר ד' אל משה ואהרן לאמור" (ז, ה)
תנו לכם מופת – תנו לי מופת צריך הי לומר, אלא, כל מופת שהוא על ידי כשוף ואחיזת עינים הוא מופת רק לרואים, כי העושהו יודע שאין בו ממש. לכן אמר פרעה תנו לכם מופת, מופת שיש בו ממש, שהוא גם לכם מופת. (נועם אלימלך)

לכם מופת – מופת עליכם שאתם שליח ד', אך פרעה לא ביקש מופת, שאם הם גם שליחו הרי כבר אמר לא ידעתי את ד'. (מלבי"ם)

"ושרץ היאור צפרדעים, ועלו ובאו בביתך ובחדר משכבך ועל מטתך, ובבית עבדיך ובעמך, ובתנורידך ובמשארותיך" (ז, ו)

ושרץ היאור צפרדעים – תחילה הפכו מי היאור לדם, עונש על הריגת ילדי ישראל על ידי הטבעתם ביאור, ואחר כך עלו מן היאור צפרדעים, ונדמה למצרים שאלו ילדי ישראל המתים עולים מן היאור בדמות צפרדעים וצועקים ומשחיתים אותם במידה כנגד מידה. ושרץ, בריאה חדשה, וכמו ישרצו המים שרץ נפש חי. (מלבי"ם)

הליכות והלכות

מקצת דיני מלבן

מלבן פירושו מכבס. לכן אין לכבס בגד בשבת. כיבוס אין הכוונה דוקא עם סבון, אלא אפילו במים. לפיכך אין לתת אפילו מעט מים על כתם בשבת, וגם אם לא יתנקה הבגד לגמרי. כמו כן אין לתת מלח או טלק על כתם שומני בכדי שיספוג את השמן.

בגד העשוי מפלסטיק או מנילון ואינו תפור עם חוטים, כגון מפת שולחן או מעיל גשם וכדומה, מותר לשוטפו במים בשבת אם נזקקים לשימוש בשבת. (להזהר מאיסור סחיטה)

נקוי כתם מעל בגד בלא מים רק על מנת להסירו, כגון דייסה או סלט שנדבקו בבגד, דינם כדלקמן: אם לאחר שיושר הלכלוך עדיין ישאר הכתם על הבגד, מותר להסירו ע"י שפשוף בצינור הפנימי של הבגד או ע"י גב הסכין או ע"י מטלית יבשה אבל לא ע"י מטלית רטובה. כל זאת בתנאי שישיאר כתם על הבגד. ואם ידוע שלא ישאר כתם על הבגד אסור לעשות כנ"ל ואפילו על מנת להסיר את הלכלוך בלבד כיון שבכך תיקן וניקה את הבגד לגמרי וזה בכלל איסור. אם התלכלך בבוץ והתייבש אפילו ישאר כתם, אסור להוציא את הבוץ, מכיון שבבוץ יבש חל "איסור טוחן" שפירושו שמפורר את הבוץ היבש, וזו מלאכה האסורה בשבת.

1. **ניעור מאבק** - אם זה בגד שמקפיד שיהיה נקי, אזי ניעור רגיל אסור. אולם לפי דעת הספרדים מותר לנעור בשינוי, כגון ע"י שרוולו וכדומה. ולנוהגים **כהרמ"א** גם הניל בכלל איסור. לכן העירו הפוסקים להזהר שלא להניח כובע או מעיל במקום שעלול להתלכלך מאבק.

2. **ניעור מגשם או משלג**: אם השלג עדין טרי ולא נמס, מותר לנעור בקלות ולא בכח. אבל אסור לנעור מגשם אפילו בקלות וכן אין לתלות מעיל רטוב מגשם בצורה הנכרת לייבוש, רק יתלהו על הקולב כרגיל.

3. **הסרת נוצות או חוטים המונחים על הבגד** מותרת, מכיון שזה אינו נספג ואינו מחובר לבגד. (להזהר מאיסור טלטול מוקצה). כאשר יורד שלג ביום שבת מקצת הדינים שיש לדעת:

א. לעיל כתבנו שמותר לנעור בקלות את השלג ומ"מ ישנן דוגמאות אחרות לדיני שלג בשבת.

א. אין איסור ללכת בשלג אף שמצטבר שלג על כובעו ומעילו ואין חשש (טלטול) הוצאה 4 אמות לרשות הרבים.

ב. השלג עצמו אינו מוקצה בשבת אף שירד בשבת. מ"מ יש איסור לעשות כדורי שלג ולזורקן כיון שיש שכתבו שיש בכך חשש בנין ולכן גם אסור לבנות בובת שלג בשבת.

ג. **פזור מלח על שלג בשבת** (במקום שיש עירוב ויכול להוציא לחוץ או בחצרו הפרטית שמוקפת גדר וכו').

במקום שיש חשש להחלקה או לנזק מותר לפזר מלח על השלג בשבת. אבל אם אין חשש זה יש להמנע מכך. (עיין שו"ע סימן ש"כ סעיף י"ד ובמ"ב שם).

ד. אין להמיס את השלג בידי משום גזירת חכמים, אבל מותר ללכת על שלג אף שזה גורם להמסת השלג שהרי אינו מתכוון.

"וסרו הצפרדעים ממך, ומבתיך ומעבדיך ועמך, רק ביאור תשארנה"

(ז, ח)
וסרו הצפרדעים... סולק המזיק - אך בנחשים השרפים אמר הקב"ה למשה לשים שרף על נס והנשוכים יביטו בו ויחיו, אך לא סילק את המזיק. כי לכל יש תרופה חוץ מלשון הרע, והמקטרג הבא מלשון הרע אי אפשר להשתיקו. לכן לא הועילה תפילתו של משה לסלק הנחשים. (הח"ח)

וסרו הצפרדעים - יסורו ואל תירא שמה יחזרו, רק ביאור תישארנה, אף על פי שישארו ביאור לא ישוב עוד. (פירוש הטור)

רק ביאור תישארנה - לדעת האברבנאל, הצפרדעים הם תניינים (קרוקודילים) שרק אז באו ליאור ועלו ממנו להשחית את הארץ. ומאז נשאר תניינים ביאור מזכרת עוון למצרים, וכנאמר זכר עשה לנפלאותיו. רק **ביאור תישארנה** - משל לאב המכה את בנו בשבת ותולה השבט בכותל למען יראנו הבן ויזכר במכות, לכן נשאר הצפרדעים ביאור. (רי"צ מוולוז'ין)

"ויצעק משה אל ה' על דבר הצפרדעים"

(ח, ח)
מפני מה אצל מכת צפרדע נאמר "ויצעק", ואילו במכת ערוב נאמר (לקמן כו) "ויעתר". על תפילתן של צדיקים אמרו הז"ל (סוכה יד.) כי היא נמשלה ל"יעתר", מה עתר מהפך את התבואה, אף תפלתן של צדיקים מהפכת מדת הדין למדת הרחמים.

והנה במכת צפרדע לא נהפכה המכה לרחמים גמורים, שהרי מתו הצפרדעים והיה להם למוקש שנאמר "ותבאש הארץ", ולכן נאמר "ויצעק". אבל במכת ערוב, שע"י התפילה נסתלקה המכה לגמרי, נאמר "ויעתר". (חתם סופר)

"הנה יד ה' הויה במקנך וגו' בסוסים בחמורים בגמלים בבקר ובצאן דבר כבד מאד"

(ט, ט)
הקשה הגאון רבי יעקב קלמס ז"ל (אבי"ד מוסקבה, דומ"צ בירשת"ו) למו"ח זקני רבי אברהם גולדברג ז"ל, על אשר מכת דבר היתה בסוסים, בחמורים בגמלים, בבקר, בצאן, ולמה לא היתה גם בחזירים, והרי מצרים היתה מקום מיוחד לגידול חזירים, כמו שמצינו במשנה (בכורות כח:) שאמר תודוס הרופא אין פרה וחזירה יוצאת מאלכסנדריה של מצרים וכו', ופרש"י מפני שפרות וחזירים שלהן מעולין מאוד ומוכרין אותן ביוקר.

תירץ לו, על פי הגמ' בעניית (כא, ז) שפעם אחת אמרו לרב יהודה שיש מכת דבר בחזירים, והוא גזר תענית, ומסבירה הגמ' שדוקא בחזירים גוזרים תענית, משום שהמעים שלהם דומים למעים של בני אדם, ועל כן יש לחוש שהמכה תבוא גם על בני אדם, והוי סכנה, ולכן גוזרים תענית. ואם כן במצרים שהמכה התיחדה לבהמות ולא לבני אדם, לפיכך לא עשאה ה' על החזירים, כדי שלא תעבור גם על בני אדם.

(חמודי יצחק)

"ובכה ובעמך ובכל עבדיך, יעלו הצפרדעים"

(ז, ח)
ובכה ובעמך ובכל עבדיך - יעלו הצפרדעים - לגבי כניסת הצפרדעים לגופם הקדים עמו לעבדיו וכפי שהיו בעצה, ויאמר אל עמו, הא תחילה, ואחר כך עמו ורק אחר כך עבדיו. (בעה"ט)

"ויט אהרן את ידו על מימי מצרים, ותעל הצפרדע ותכס את ארץ מצרים"

(ח, ב)
ותעל הצפרדע ותכס את ארץ מצרים - עשר פעמים נאמרו צפרדעים בפרשה, כנגד עשרה מקומות שנתמלאו מהם. מינין מינין היו הצפרדעים, הראויים לבתים לבתים, לחדרים לחדרים, למיטות למיטות, ומשום שמכת דם לא לקה בה פרעה הרשע, שנאמר ולא שת לבו גם לזאת, אלא נתגאה, כיון שבאה מכת הצפרדעים, אמר הקב"ה לא תתחיל אלא בו, ובכה ובעמך יעלו הצפרדעים. (מדה"ג)

"ויקרא פרעה למשה ולאהרן ויאמר, העתירו אל ד' ויסר הצפרדעים ממני ומעמי, ואשלחה את העם ויזבחו לד'"

(ח, ד)
העתירו אל ד' ויסר הצפרדעים - במכת צפרדע היו שתי מכות, קול הצפרדעים ושהיו נכנסים במיעיהם, וזה הבהיל את פרעה ולא ה"י בטוח בחייו ולכן ביקש ממשה ויסר הצפרדעים ממני, ממני מבני מעי. אך במכת הדם לא היתה סכנה לפרעה ולא נרגש ממנה. (אוה"ח)

"ויאמר משה לפרעה, התפאר עלי למתי אעתיר לך ולעבדיך ולעמך להכרית הצפרדעים ממך ומבתיך, רק ביאור תישארנה"

(ח, ה)
למתי אעתיר לך ולעבדיך - מפני שעיקר באת הצפרדעים היתה בשביל פרעה, שהתחיל בעבירה תחילה, צריך שעיקר התפילה תהי' בעבורו, ועל ידי זה יוושעו גם עבדיו ועמו. (מלבי"ם)

"כה אמר ד' בזאת תדע כי אני ד', הנה אנכי מכה במטה אשר בידי על המים אשר ביאור ונהפכו לדם"

(ח, יז)
בזאת תדע כי אני ד' - זה נאמר לפני מכת דם, ולפני מכת ערוב נאמר למען תדע כי אני ד' בקרב הארץ, ולפני מכת ברד כתיב בעבור תדע כי אין כמוני בכל הארץ כי פרעה ומצרים הכחישו מציאות ד', ושלושת המכות הראשונות היו שתיים ביאור, שהוא אלוה מצרים, ומכת כנים, שגם החרטומים אמרו אצבע אלקים זה. באו להודיע כי אני ד'. והכפירה השני' שלהם היתה שגם אם יש בורא אינו משגיח בעולמו, לכן נאמר לפני מכת ערוב כי אני ד' בקרב הארץ, משגיח על הנעשה בארץ. והערוב והדבר והשחין פגעו במצרים ולא בבני ישראל, והכפירה השלישית שלהם היתה שאין הבורא יכול לשנות את הטבע, נאמר להם כי אין כמוני בכל הארץ, וברד וארבה וחושך הוכיחו להם שהקב"ה שולט בעולמו ועושה בו כרצונו. (כלי יקר)

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי חכמים מוסלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הנון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכו למצוות. 845.352.7474

מעשה חכמים

מעשה מופלא בעץ השזיפים בלונדון

רק לפתוח את העיניים!

ולראות גם בדורנו את הנסים המתגלגלים לפתחנו, ואת הדוגמאות שמספקים לנו מן שמיא על השגחת השי"ת בעולמו. הסיפור המדהים שלפנינו סופר ביועדי לאברכים של הגאון רבי צבי גרינהויז, והוא מדבר בעד עצמו.

הגר"צ סיפר שבחצר ביתם של קרובי משפחתו בלונדון גדל מאז שנים רבות עץ שזיפים גדול. כיון שעץ זה דורש טיפול רציני הרי שבמהלך השנים הזניחו אותו בעליו, ולא המשיכו לטפל בו, עד שהפסיק לתת פירות. גם הפירות עצמם, לא היו בגדר 'פירות', ואי אפשר היה לאוכלם.

עד כדי כך נשכחו פירותיו של העץ מכל לב, שבני המשפחה כבר לא זכרו אפילו באיזו שנה נתן העץ פירות בפעם האחרונה.. העץ עצמו נראה עלוב מאוד, ולא צריך להיות אגרונום בעל שם כדי להבין שמעץ כזה לא ייתכן כבר שיצמחו פירות.

הנה, בשנת השמיטה תשס"א, רצו בני המשפחה בלונדון להיות שותפים למצוות השמיטה, ושיגרו תרומה נכבדה לקרן השביעית של מושב קוממיות.

מה שקרה אחר כך היה בבחינת הבלתי-ייאמן.

כאשר הגיעה עונת הפירות של השזיפים, החל העץ להצמיח פירות יפים ומעולים, ממש עידית שבעידית, והיה הדבר לפלא בעיני כל הרואים. לא רק שכמות הפירות המשובחים היתה גדולה עד מאוד, אלא גם איכותם הגיע לשיאים לא-מקובלים גם בעצים שמטפחים אותם כל השנה.

הילולא דצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
א שבט ראש השנה	ב שבט	ג שבט	ד שבט	ה שבט	ו שבט	ז שבט
המהר"ם שיק שקיעה 4:44	רבי משה יהושע לוי דיסקין הרב מבריסק רבי מאיר חדש משגיח ד'ישיבת חברון המקובל הרב יצחק ברוך		רבי אברהם חיים מולוטשוב מח"ס אורח לחיים רבי שמשון רפאל הורש מפרנקפורט		רבי אליהו אליעזר דב"ר מח"ס מכתב מאליהו	רבי שניאור זלמן מלאדי בעל התניא רבי משה מרדכי בודרמן האדמו"ר מלעלוב שקיעה 4:39

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה

תאמר והרי המשובח מהכל הוא ולקחתיו אתכם לי לעם, באותה שעה אין משובח יותר מיציאה, שחשבו שלא יצאו לעולם מעבודתם מכיון שראו שכל מי שהי' אסור במצרים קשרו אותם בכישוף ולא יכלו לצאת מהם לעולם, ולכן החביב עליהם מכל בו התבשרו. ואם תאמר, שמה אחרי שיצאו ממצרים ויכלו המצרים להרע להם, נאמר והצלתי אותם מעבודתם. ואם תאמר שאמנם יצאו ויינצלו אך גאולה לא תהי' להם, נאמר וגאלתי. ואם תאמר שהקב"ה לא יקבלם, נאמר ולקחתי. ואם תאמר, כשיקבלם לא יביאם לארץ, נאמר והבאתי אתכם אל הארץ. (זהר)

ואמרת אל אהרן קח את מטך. למה מטה אהרן ולא; מטה משה. אלא שמטה משה קדוש יותר ולא רצה הקב"ה לטמאו במטות החרטומים ובכדי להכניע לכל הבאים מצד שמאל, בשביל שאהרן בא מימין, שהוא כהן, והשמאל כנגד אל הימין יהי' לתנן. והרי הי' גלוי לפני הקב"ה שגם החרטומים עשו נחשים. מה הגבורה שאהרן יעשה נחש לפני פרעה, אלא שהנחש התחיל בעונשין (שנענשו באכילת עץ הדעת) ומהנחש מתחיל שלטונו של פרעה, ושמוחו החרטומים במופת הנחש שעשה אהרן וראש חכמתם הי' הנחש, אך מיד חזר הנחש של אהרן להיות עץ יבש ובלע את נחשיהם ועל זה תמהו החרטומים. ידעו שיש שלטון עליון בארץ אבל חשבו שלמטה אין שליטה חוץ מהם, לכן בלע מטה אהרן כשחזר להיות עץ, את נחשיהם. (זהר)

אנשי מקצוע שהוזמנו למקום כדי לתת הסבר לתופעה, עמדו פעורי פה, ולא יכלו כמובן להעניק לכך שום נימוק מקצועי או מדעי.

היתה זו אפוא ברכה מיוחדת מאת השם יתברך, כמתנת הוקרה לבני המשפחה על תרומתם לקרן השביעית. בבחינת 'אם אתה משמח את שלי, אני משמח את שלך'... 'השזיפים היו כל כך טובים ופוריים, שבני המשפחה בלונדון עשו מהם ריבה, שטעמה גם הוא היה מיוחד במינו, ושלחו לנו חלק מהריבה הזו', סיים הגר"צ גרינהויז.

(ברכי נפשי עמ' עב)

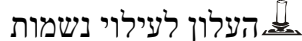
מדרשי חכמים

"לכן אמור לבני ישראל אני ד', והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים, והצלתי אתכם מעבודתם, וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים" (ו, ו)

הוצאתי אתכם וכו'. כנגד ארבע גאולות הללו תיקנו חכמים ארבע כוסות בליל פסח, וכנגדן עתיד הקב"ה להשקות את ישראל ארבע כוסות של תנחומין, ואין תנחומין אלא בכוס. וכנגדן עתידין הרשעים לשתות ארבע כוסות של פורענות.

ד"א, כנגד ארבע גאולות עתיד הקב"ה להעמיד לישראל ארבעה גואלים, אליהו, ומשיח בן דוד ומשיח בן יוסף, וכהן גדול, ועליהם הוא אומר ויראני ד' ארבעא חדשים. (מדה"ג)

הוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים, והצלתי אתכם מעבודתם וגאלתי אתכם, פסוק זה, שתחילה נאמר והוצאתי ואחר כך והצלתי ורק בסוף וגאלתי הפוך הוא, תחילה צריך הי' לומר וגאלתי, אלא שרצה הקב"ה לבשר להם המשובח מכולם בתחילה. ואם

יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל
ואשתו **רחל בת שרה ע"ה**
ת.נ.צ.ב.ה.